

**UŽSIENIO REIKALŲ MINISTERIJOS
VYSTOMOJO BENDRADARBIAVIMO IR PARAMOS DEMOKRATIJAI PROGRAMOS
ĮGYVENDINIMO 2014 METŲ ATASKAITA**

Vadovaudamiesi LR Vyriausybės 2014 m. kovo 26 d. nutarimu Nr. 278 „Dėl valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų vystomojo bendradarbiavimo veiklos įgyvendinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, teikiame Vystomojo bendradarbiavimo ir paramos demokratijai programos (VBPD) įgyvendinimo 2014 metų ataskaitą. Vystomojo bendradarbiavimo ir paramos demokratijai programa yra sudedamoji Lietuvos oficialios paramos vystymuisi (OPV) dalis. OPV – tai iš valstybės ir savivaldybių biudžetų finansuojama parama ir humanitarinė pagalba besivystančioms valstybėms ir teritorijoms. Planuojama, kad galutiniai Lietuvos OPV duomenys turėtų būti surinkti iki 2014 m. kovo mėn. pabaigos. (N.B. 2013 m. Lietuvos oficiali parama vystymuisi sudarė 130,98 mln. Lt).

Įvadas

2014 m. Užsienio reikalų ministerija (URM) siekė užtikrinti nepertraukiamą ir veiksmingą Lietuvos vystomojo bendradarbiavimo veiklą, stiprinti Lietuvos, kaip atsakingos ir patikimos valstybės donorės vaidmenį regione, ES, JT organizacijoje, tarptautinėje bendruomenėje ir paramą gaunančiose valstybėse.

Šioje veikloje URM vadovavosi 2013 m. gegužės 16 d. Lietuvos Respublikos Vystomojo bendradarbiavimo ir humanitarinės pagalbos įstatymu Nr. XII-311 ir 2014 m. priimtais teisės aktais:

- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. sausio 15 d. nutarimas Nr. 41 „Dėl Lietuvos Respublikos vystomojo bendradarbiavimo 2014–2016 metų politikos kryptių patvirtinimo“;
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. sausio 15 d. nutarimas Nr. 42 „Dėl Nacionalinės vystomojo bendradarbiavimo komisijos sudarymo ir jos nuostatų patvirtinimo“;
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. kovo 26 d. nutarimas Nr. 278 „Dėl Valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų vystomojo bendradarbiavimo veiklos įgyvendinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;
- Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministro 2014 m. balandžio 9 d. įsakymas Nr. V-60 „Dėl Nacionalinės vystomojo bendradarbiavimo komisijos sudėties patvirtinimo“;
- Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministro 2014 m. balandžio 17 d. įsakymas Nr. V-62 „Dėl Vystomojo bendradarbiavimo ir paramos demokratijai programos įgyvendinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;
- Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministro 2014 m. gegužės 27 d. įsakymas Nr. V-85 „Dėl Vystomojo bendradarbiavimo ir humanitarinės pagalbos teikimo komisijos sudarymo ir jos nuostatų patvirtinimo“;
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. liepos 9 d. nutarimas Nr. 657 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų humanitarinės pagalbos teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;
- Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministro 2014 m. lapkričio 11 d. įsakymas Nr. V-226 „Dėl rekomenduojamų formų, reikalingų vystomojo bendradarbiavimo veiklai įgyvendinti, patvirtinimo“.

Pasauliniai iššūkiai reikalauja vis intensyvesnio įdirbio siekiant teikiamos paramos efektyvumo, todėl vystomojo bendradarbiavimo veiklos sėkmė labai priklauso nuo aktyvaus visų Lietuvos institucijų ir nevyriausybinių organizacijų įsitraukimo ir dalyvavimo. Atsižvelgiant į tai buvo atnaujinta ir praplėsta Nacionalinės vystomojo bendradarbiavimo komisijos sudėtis ir organizuoti 2 šios komisijos posėdžiai (birželio 5 d. ir gruodžio 2 d.). Posėdžių metų aptartos svarbiausios Lietuvos ir tarptautinės vystomojo bendradarbiavimo politikos aktualijos, 2014 metų Lietuvos vystomojo bendradarbiavimo

veikla ir prioritetai 2015 metams prisidėjo prie Lietuvos vystomojo bendradarbiavimo politikos suderinamumo ir veiksmingumo didinimo.

Lėšos ir veikla

Vystomojo bendradarbiavimo ir paramos demokratijai programai finansuoti iš URM patvirtintų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų buvo skirta 14 832 tūkst. Lt. Panaudoti asignavimai sudarė 14 831,06 tūkst. Lt.

Paskirtis	Lėšos, tūkst. Lt
Savanoriškas įnašas į Europos plėtros fondą	9 917,19*
Įmokos į kitus daugiašalius fondus	1 353,98
Projektams	2 598,62
Humanitarinei pagalbai	695,08
Dalyvavimui ES, JT ir kitų tarptautinių organizacijų veikloje ir programos monitoringui	212,50
Kitoms vystomojo bendradarbiavimo veikloms (renginiams, parodoms, spaudiniams, kt.)	53,69
Viso VBPD	14 831,06

*Dalis įnašo į Europos plėtros fondą už 2014 metus buvo sumokėta 2013 metais. Visas įnašas į Europos plėtros fondą už 2014 metus sudarė 13 mln. Lt.

Daugiašalė parama vystymuisi

Vykdydama tarptautinius įsipareigojimus ir siekdama Lietuvos vystomojo bendradarbiavimo matomumo tarptautinėje arenoje, URM daugiašalę paramą vystymuisi teikė per privalomus ir savanoriškus įnašus ir įmokas į vystomojo bendradarbiavimo veiklą vykdančius ar koordinuojančius fondus ir tarptautines organizacijas. Iš VBPD lėšų 2014 m. Lietuva skyrė daugiau nei 13 mln. Lt įmokai į Europos plėtros fondą, kurio lėšos yra naudojamos ES vystomojo bendradarbiavimo politikai su Afrikos, Karibų jūros ir Ramiojo vandenyno šalimis įgyvendinti. Dalyvaudama šio fondo veikloje, Lietuva rėmė skurdžiausias pasaulio valstybes. Pažymėtina, kad 2014 m. gegužės 15 d. Lietuvos Respublikos Seimas ratifikavo Europos Sąjungos vidaus susitarimą dėl Bendrijos pagalbos finansavimo pagal 2014–2020 m. daugiametę finansavimo programą vadovaujantis Afrikos, Karibų jūros ir Ramiojo vandenyno grupės valstybių ir Europos bendrijos bei jos valstybių narių partnerystės susitarimu ir dėl finansinės pagalbos skyrimo užjūrio šalims ir teritorijoms (įstatymo Nr. XII-896).

Į kitus vystomojo bendradarbiavimo fondus 2014 m. buvo sumokėta daugiau nei 1,35 mln. Lt savanoriškų įnašų ir taip prisidėta prie tarptautinių vystomojo bendradarbiavimo veiklos.

Savanoriški įnašai į fondus	1 353 982 Lt
EHU Patikos fondas (EHU Trust Fund)	690 560 Lt
Demokratijos ir vystymo paramos fondas	100 000 Lt
ESBO nebiudžetinių lėšų fondas (Specialiosios stebėjimo misijos Ukrainoje plėtrai finansuoti)	276 224 Lt
Jungtinių Tautų žmogaus teisių stebėjimo misijai Ukrainoje finansuoti	69 056 Lt
Lifeline fondas	28 238 Lt
Europos paramos demokratijai fondas (European Endowment for Democracy)	86 320 Lt
Azijos ir Europos fondas	34 528 Lt
Anna Lindh fondas	34 528 Lt

Dvišalė parama vystymuisi

Iš URM vykdomos VBPD lėšų šalyse partnerėse buvo įgyvendinti 74 dvišaliai projektai, kuriems finansuoti panaudota beveik 2,6 mln. Lt. Pažymėtina 2014 m. išaugusi LR diplomatinių atstovybių svarba, siekiant įgyvendinti veiksmingą vystomojo bendradarbiavimo politiką ir remti geriausias ir reikalingiausias iniciatyvas. LR diplomatinės atstovybės, dirbdamos valstybėse partnerėse, padėjo ne tik identifikuoti paramą gaunančių valstybių poreikius, bet ir įsitraukė į vystomojo bendradarbiavimo idėjų generavimą, partnerių paiešką, prisidėjo prie donorų veiklos koordinavimo.

Lietuvos vystomojo bendradarbiavimo prioritetas buvo **Rytų partnerystės valstybės (Baltarusija, Gruzija, Moldova, Ukraina, Armėnija, Azerbaidžanas) ir Afganistanas**. Ypatingas dėmesys skirtas Gruzijai, Moldovai ir Ukrainai, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. balandžio 30 d. pasitarimo protokoliniu sprendimu Nr. 24 „Dėl Rytų partnerystės įgyvendinimo ir paramos Gruzijai, Moldovos Respublikai ir Ukrainai teikimo“. Lietuva teikė paramą dvišaliams projektams, skatinantiems socialines ir ekonomines reformas ir politinę ir ekonominę integraciją. 2014 m. birželio 27 d. pasirašius ES Asociacijos susitarimus su Ukraina, Moldova ir Gruzija, išaugo ir paramos, padedančios įgyvendinti šiuos susitarimus, aktualumas, todėl 2014 m. Lietuvos ekspertai teikė konsultacijas ir techninę pagalbą, siekiant padėti tinkamai įgyvendinti šiuos susitarimus.

Reaguojant į kritinę situaciją **Ukrainoje**, 2014 m. iš Vystomojo bendradarbiavimo ir paramos demokratijai programos Ukrainai buvo skirta 3 kartus daugiau lėšų nei 2013 m. Lietuva sėkmingai tęsė gerosios patirties perdavimą partneriams iš Ukrainos, atsižvelgdama į jos poreikius. 2014 m. glaudžiai bendradarbiauta, siekiant paskatinti eurointegracinius procesus žemės ūkio administravimo, valstybės valdomų įmonių ir energetikos srityse. Didelis dėmesys išlaikytas demokratinės pilietinės visuomenės vystymui, paramos regioninei žiniasklaidai, Lietuvos ir Ukrainos istorinio ir kultūrinio paveldo puoselėjimo srityse. Iš viso įgyvendinti 7 dvišaliai projektai. Parama Ukrainai teikta ir per 3 regioninius projektus institucinių gebėjimų stiprinimo branduolinio saugumo, kultūros paveldo puoselėjimo ir paramos jauniems lyderiams srityse.

Siekiant sustiprinti pilietinės visuomenės iniciatyvų koordinavimą ir bendradarbiavimą paramos Ukrainai teikimo klausimais, URM 2014 m. gruodžio 16 d. buvo organizuotas paramą Ukrainai teikiančių nevyriausybių organizacijų susitikimas. Susitikimo metu buvo aptartos nevyriausybių organizacijų įgyvendinamos paramos Ukrainai iniciatyvos, nutarta siekti tarpusavio dialogo ir ieškoti veiksmingesnių informacijos sklaidos ir veiklų koordinavimo priemonių.

URM atliko Lietuvos institucijų ir nevyriausybių organizacijų Ukrainai teikiamos paramos koordinatoriaus vaidmenį nuolat kontaktuodama su partneriais Ukrainoje ir atnaujindama realius paramos Ukrainai poreikius, teikdama humanitarinę pagalbą, organizuodama ekspertų delegavimą, paramos misijas į Ukrainą, nukentėjusių karių ir savanorių gydymą ir reabilitaciją Lietuvoje, mokinių iš Ukrainos mokymą Lietuvoje ir kitas iniciatyvas.

Atsižvelgiant į Gruzijos ir Moldovos poreikius, nustatytus bendradarbiaujant su Lietuvos ir šalių partnerių institucijomis ir nevyriausybėmis organizacijomis, 2014 m. Vystomojo bendradarbiavimo ir paramos demokratijai programos lėšomis URM finansavo 11 projektų įgyvendinimą **Gruzijoje** žemės ūkio, sveikatos apsaugos ir maitinės, institucinių gebėjimų stiprinimo, moterų savarankiškumo skatinimo, visuomenės informavimo apie integracinius procesus ir jaunimo pilietiškumo ugdymo srityse. **Moldovos Respublikoje** buvo įgyvendinta 12 projektų žemės ūkio, antstolių paslaugų,

muitinės srityse, savivaldos stiprinimo, eurointegracinių procesų skatinimo, vaikų teisių apsaugos srityse.

Baltarusijoje 2014 m. Lietuvos dvišaliais projektais buvo tęsiamas bendradarbiavimas pilietinės visuomenės stiprinimo, bendro istorinio ir kultūrinio paveldo puoselėjimo, kultūrinio bendradarbiavimo ir socialinės atskirties mažinimo srityse. Iš viso įgyvendinta 19 projektų, kuriuos vykdant 2014 metais 400 mokslininkų iš Baltarusijos ir kitų šalių dalyvavo Kaune vykstančiame kasmetiniame Baltarusijos tyrinėtojų kongrese; buvo suformuluotos Mykolo Kleopo Oginskio 250-ųjų gimimo metinių minėjimo Lietuvoje ir užsienyje renginių gairės, organizuota tarptautinė konferencija „Kunigaikščių Oginskių kultūrinės, politinės veiklos pėdsakai“, parengta kilnojamoji paroda, skirta M.K. Oginskio 250-osioms metinėms; parengta ir pristatyta tarptautinė šviečiamoji-koncertinė programa „M. K. Oginskio polonezų kelias 2014“, įgyvendintos kitos veiklos.

2014 m. nuoseklus dėmesys buvo skirtas nepriklausomo švietimo plėtrai ir remiamas Europos humanitarinis universitetas (EHU) Vilniuje: sumokėtas kasmetinis 690,6 tūkst. Lt įnašas į EHU patikos fondą, kartu su Šiaurės ministrų tarybos biuru Vilniuje organizuotos neeilinė ir kasmetinė EHU donorų konferencijos, tarpininkauta dėl nemokamų vizų studentams, dėstytojams ir jų šeimų nariams išdavimo. Didelis dėmesys skirtas bendradarbiavimui su kitų šalių vyriausybėmis ir tarptautiniais fondais siekiant tolesnės paramos universitetui. Pažymėtinas unikalus šio baltarusiško Universiteto potencialas, suteikiantis baltarusių jaunimui Vakarų vertybėmis grįstą, nepriklausomą išsilavinimą ir prisidedantis prie baltarusių jaunosios kartos ugdymo. EHU Lietuvoje jau baigė 1275 bakalauro ir magistro studijų absolventai.

Koordinuojant paramą Baltarusijos pilietinei visuomenei, 2014 m. toliau stiprintas bendradarbiavimas su Vilniuje reziduojančiomis tarptautinių organizacijų, remiančių demokratinius procesus Baltarusijoje, atstovybėmis (IRI, NDI, Pact Europe, Freedom House, SILC, Forum Syd, Konrad Adenauer Foundation, Šiaurės ministrų tarybos biuras): šių organizacijų Vilniuje vykdomų projektų dalyviams buvo išduodamos nemokamos vizos, organizuoti 2 kasmetiniai konsultaciniai susitikimai su jų vadovais ir suinteresuotų užsienio diplomatinių atstovybių Lietuvoje vadovais.

2014 m. **Armėnijoje** įgyvendinti du projektai, skirti pilietinei visuomenei stiprinti ir socialinei atskirčiai mažinti ir vienas projektas **Azerbaidžane**, skirtas administraciniams-instituciniams gebėjimams sveikatos apsaugos srityje stiprinti.

2014 m. metais **ES Rytų partnerystės valstybėse** įgyvendinti 9 **regioniniai projektai**, kuriais buvo skatinamas moterų socialinis ir ekonominis aktyvumas (3 projektai), stiprinti institucijų administraciniai gebėjimai siekiant eurointegracijos (2 projektai), stiprinta pilietinė visuomenė (3 projektai), skatinti eurointegraciniai procesai (1 projektas).

Pažymėtina ir tai, kad įvairių vizitų bei daugiašalių susitikimų metu buvo siekiama pritraukti kitų dvišalių ir daugiašalių donorų paramą. Buvo parengtas neoficialus dokumentas dėl paramos Rytų partnerystės šalims (*non-paper* „*Supporting Eastern Partnership – Priority areas of cooperation – Lithuanian view*“), kuris buvo pristatytas tiek ES, tiek kitų šalių donorams.

2013 metais sėkmingai baigus aštuonerių metų Lietuvos vadovaujamos Provincijos atkūrimo grupės misiją **Afganistano** Goro provincijoje, vystomasis bendradarbiavimas su Afganistanu 2014 metais buvo tęsiamas ir koordinuojamas iš Kabulo, ypatingas dėmesys skirtas paramos Goro provincijai tęstinumui užtikrinti. Vystomojo bendradarbiavimo ir paramos demokratijai programos lėšomis URM 2014 m. finansavo 3 projektų įgyvendinimą Afganistane. Projektai prisidėjo prie Goro provincijos gyventojų apsirūpinimo maistu ir atsparumo krizėms didinimo, verslumo skatinimo. Be to, buvo vykdomas regioninis projektas, skirtas Afganistano ir kitų Vidurio Azijos šalių institucijų gebėjimams veterinarinės kontrolės srityje stiprinti.

Lietuvos vystomojo bendradarbiavimo veikla Afganistane buvo pristatyta 2014 m. gegužės 17 d. Vilniuje organizuotoje Partizanų pagerbimo, kariuomenės ir visuomenės vienybės šventėje. URM palapinėje apsilankė daugiau nei 1200 žmonių. Jie buvo supažindinti su Lietuvos įgyvendintais vystomojo bendradarbiavimo projektais Goro provincijoje, afganų kultūra, vaizdo ir fotografine medžiaga.

2014 m. gruodžio 4 d. vykusioje Londono konferencijoje Lietuva kartu su tarptautine donorų bendruomene atnaujino įsipareigojimus dėl politinės, karinės ir civilinės paramos teikimo Afganistanui. 2012 m. liepos mėn. Tokijo donorų konferencijoje Lietuva pareiškė ketinimą 2013-2015 m. vystomajam bendradarbiavimui su Afganistanu skirti maždaug 2 mln. litų per metus, tačiau dėl Provincijos atkūrimo grupės misijos Goro provincijoje pabaigos ir dėl didėjančio paramos Ukrainai, Moldovai ir Gruzijai poreikio 2013 ir 2014 metais pavyko pasiekti tik 1043,2 tūkst. Lt (2013 m.) ir 252,9 tūkst. Lt (2014 m.) finansavimo lygį. LRV kanceliarija pritarė URM siūlymams pakeisti LRV nutarime Nr. 228 numatytą LRV programos įgyvendinimo prioritetinę priemonę Nr.433 ir formuluoti taip: „*Toliau plėtoti vystomąjį bendradarbiavimą su Afganistanu; paramą teikti atsižvelgiant į Lietuvos užsienio politikos prioritetus ir vystomojo bendradarbiavimo finansinius išteklius bei į Afganistano vyriausybės pastangas įgyvendinti reikalingas reformas ir užtikrinti saugumo situaciją*“.

Moterų teisės bei lygios galimybės

2014 m. ypatingas dėmesys buvo skirtas vienam iš pagrindinių vystomojo bendradarbiavimo politikos tikslų – siekui prisidėti prie žmogaus teisių ir lyčių lygybės plėtojimo valstybėse partnerėse (ES Rytų partnerystės šalyse, Afganistane, kt. valstybėse ir regionuose).

Lietuvos vystomojo bendradarbiavimo ir paramos demokratijai programa 2014 m. tradiciškai rėmė 7 projektų įgyvendinimą (Gruzijoje, Moldovoje, Baltarusijoje ir kelių Rytų partnerystės šalių lygmeniu), kuriais buvo skatinamas moterų socialinis aktyvumas ir verslumas įgalinant jas asmeninei karjerai. Tęsiama parama neformalus tarptautinio tinklo vystymui ir plėtrai per interneto tinklalapį www.womenindemocracy.org.

2014 m. pradėtas bendradarbiavimas su Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos Paramos vystymuisi komiteto Lyčių lygybės tinklu (stebėtojo teisėmis). Toliau vyko bendradarbiavimas su Europos Komisijos Vystomojo bendradarbiavimo direktoratu: buvo teikiamos Lyčių lygybės veiksmų plano (vystomajame bendradarbiavime) įgyvendinimo ataskaitos. Užmegzti nauji kontaktai su UN WOMEN.

2014 m. spalio 8-10 d. URM organizavo tarptautinę konferenciją „Moterys vystomajame bendradarbiavime: iššūkiai po 2015-ųjų“ (žr. dalyje „Renginiai ...“, psl. 9).

Humanitarinė pagalba

2014 m. iš VBPD lėšų humanitarinei pagalbai buvo skirta 695,08 tūkst. Lt. Šios lėšos buvo nepakankamos, atsižvelgiant į pasaulyje vykusias humanitarines krizes ir išaugusius humanitarinius poreikius Ukrainoje. Todėl humanitarinei pagalbai teikti papildomai buvo panaudota 583,51 tūkst. Lt iš Vyriausybės rezervo fondo:

Humanitarinė pagalba 2014 metais (VBPD programa)	695 080,24 Lt
LR KAM, Sirijos pabėgėliams	30 000,00 Lt

JT Paramos ir darbo agentūrai (UNRWA), humanitarinė pagalba Sirijos pabėgėliams	138 112,00 Lt
JT Pasaulio maisto programai (WFP), Centrinei Afrikos Respublikai	69 056,00 Lt
JT Paramos ir darbo agentūrai (UNRWA), Palestinos pabėgėliams Artimuosiuose Rytuose	103 584,00 Lt
JT Vaikų fondui (UNICEF), Irakui	89 772,80 Lt
JT Pasaulio maisto programai (WFP), Specialiajai operacijai kovojant su Ebola virusu	34 528,00 Lt
JT Pabėgėlių agentūrai (UNHCR), Ukrainai	175 000,00 Lt
Lietuvos Caritui, Ukrainai	50 000,00 Lt
LR SAM, Ukrainai	5 027,44 Lt
Humanitarinė pagalba 2014 metais (Vyriausybės rezervo fondas)	583 511,00 Lt
LR SAM, Ukrainai (Sužeistų ukrainiečių gydymas Lietuvoje)	150 000,00 Lt
LR SAM, Ukrainai (Nukentėjusių ukrainiečių gydymui ir reabilitacijai Lietuvoje)	151 000,00 Lt
LR ŠMM, Ukrainai (15 vaikų ir 2 lydinčių mokytojų, nukentėjusių nuo neramumų Ukrainoje, ugdymo ir gyvenimo išlaidų Lietuvoje 2014-2015 mokslo metais padengimas)	52 900,00 Lt
PAGD prie LR VRM, Ukrainai (pagalba būtiniausiomis prekėmis)	229 611,00 Lt
Humanitarinė pagalba 2014 metais (Iš viso)	1 278 591,24 Lt

Dvynių ir TAIEX programos

2014 m. toliau plėtėsi Lietuvos dalyvavimas ES Dvynių programoje. 2014 m. dalyvaujant Lietuvos institucijoms pateikta 19 projektinių paraiškų, **laimėti 8 projektai** iš viso už beveik 7,44 mln. eurų. Pažymėtina ir tai, kad iki 2014 m. pabaigos iš viso laimėti 48 ES Dvynių projektai - pagal šį rodiklį Lietuva pirmauja tarp valstybių narių, įstojusių į ES po 2004 metų.

2014 m. ES Dvynių programos projektai pradėti įgyvendinti Ukrainoje (kelių transporto saugos klausimai), Egipte (parama Egipto konkurencijos institucijai), Kroatijoje (Šengeno, SIRENE ir Europos arešto orderio, taip pat Teisėjų akademijos mokymo programų stiprinimo klausimais), Bosnijoje ir Hercegovinoje (žemės ūkio ir maisto produktų eksporto skatinimo klausimais), Serbijoje (susisiekimo ministerijos ir transporto institucijų gebėjimams stiprinti), Moldovoje (valstybės tarnybos modernizavimo projektas), Turkijoje (ES ir tarptautinių standartų taikymo pavojingų prekių tvarkymo uostuose klausimais).

Lietuvos institucijoms pradėjus aktyviau dalyvauti ES Dvynių programoje, 2014 m. buvo organizuoti Centrinės projektų valdymo agentūros ES Dvynių projektų mokymai, kurių tikslas stiprinti Lietuvos institucijų gebėjimus dalyvauti ES Dvynių projektų atrankose, bendradarbiauti su partneriais ir administruoti laimėtus projektus. ES Dvynių projektų įgyvendinimo klausimais apmokyta 110 asmenų iš 61 institucijos.

Siekiant paskatinti Lietuvos institucijų įsitraukimą dalyvauti ES ir tarptautiniuose vystomojo bendradarbiavimo projektuose, 2014 m. buvo parengti dalyvavimo ES Dvynių programoje metodologijos ir rekomendacijų dėl dalyvavimą tarptautiniame VB reglamentuojančios teisinės bazės tobulinimo projektai. Taip pat 2014 metais buvo rengiama Lietuvos ekspertų, galinčių dalyvauti tarptautiniuose projektuose, duomenų bazė.

Visuomenės informavimas

2014 m. buvo įgyvendinti 9 projektai, skirti Lietuvos visuomenei apie vystomojo bendradarbiavimo aktualijas Lietuvoje ir pasaulyje informuoti. Didelio susidomėjimo sulaukė dokumentinio kino festivalis „Nepatogus kinas 2014“, Visuomenės informavimo ir lėšų kaupimo UNICEF projektas „Už kiekvieną vaiką“, taip pat „Žinių radijo“ laidų ciklas „Pasaulio dienovidžiai“ ir kt. Vystomojo bendradarbiavimo tema organizuoti seminarai mokiniais ir mokytojams, parengta vystomojo bendradarbiavimo specialistų rengimo bakalauro programa VDU.

Įgyvendinant Europos Parlamento ir ES Tarybos 2014 m. balandžio 16 d. sprendimą Nr. 472/2014/ES ir 2015-uosius metus paskelbus Europos metais vystymuisi bei siekiant užtikrinti efektyvų Europos metų vystymuisi veiklos koordinavimą nacionaliniu lygiu 2014 m. rugpjūčio 20 d. LR Vyriausybės nutarimu URM buvo paskirta „2015 m. - Europos metų vystymuisi“ įgyvendinančiąja institucija. Vadovaudamasi šiais sprendimais URM 2014 m. atliko parengiamuosius darbus siekdama tinkamai pasirengti Europos metų vystymuisi įgyvendinimui Lietuvoje: EK pateikta nacionalinė darbo programa ir paraiška dėl finansavimo, su Lietuvos institucijomis aptartos Europos metų vystymuisi įgyvendinimo veiklos, parengtos Europos metų vystymuisi projektų koncepcijos ir kiti darbai.

Siekiant didinti informacijos apie Lietuvos vystomojo bendradarbiavimo veiklą prieinamumą, 2014 m. buvo pradėtas URM Lietuvos vystomojo bendradarbiavimo interneto svetainės <http://www.orangeprojects.lt> atnaujinimas. Svetainę planuojama atnaujinti 2015 metais.

2014 m. buvo parengta Vystomojo bendradarbiavimo veiklos 2013 metų veiklos apžvalga ir Lietuvos vystomojo bendradarbiavimo dešimtmečiui skirtas leidinys.

Globalus švietimas

Siekiant didinti visuomenės informuotumą apie vystomąjį bendradarbiavimą ir jos įsitraukimo į šią veiklą, URM iniciatyva 2014 m. įvyko 2 susitikimai globalaus švietimo klausimais. 2014 m. balandžio 2 d. susitikime apsikeista pirminėmis nuomonėmis globalaus švietimo koncepcijos klausimais, o antrojo susitikimo, vykusio 2014 m. spalio 29 d., metu buvo pritarta pasiūlymui sukurti Globalaus švietimo darbo grupę, kurios darbui vadovautų Švietimo ir mokslo ministerija ir kuri kuruotų globalaus švietimo koncepcijos klausimus (suformuluotų tikslus, uždavinius, principus ir vietą Lietuvos švietimo sistemoje ir pan.), taip pat koordinuotų globalaus švietimo strategijos parengimo procesą. Numatyti tolesni žingsniai: darbo grupės sukūrimas (2014 m. lapkritis), globalaus švietimo koncepcijos parengimas (2015 m. kovas), veiksmų plano ir strategijos parengimas (2015 m. pabaiga).

Dalyvavimas ES ir globalios vystomojo bendradarbiavimo politikos formavimo procese

2014 m. URM atstovai aktyviai dalyvavo ES ir globalios vystomojo bendradarbiavimo politikos formavimo procese ir rėmė tarptautinius veiksmus, siekiant mažinti skurdą pasaulyje ir plėtoti ilgalaikį ir darnų besivystančių šalių vystymąsi.

2014 m. aktyviai dalyvauta **Vystymosi darbotvarkės po 2015 metų** tarpvyriausybinių derybų procese JT, ES, Pasaulio banko ir kitų tarptautinių organizacijų formatuose. Pažymėtina naujosios darbotvarkės, kuri pakeis Tūkstantmečio vystymosi tikslus ir nustatys naujas vystymosi gaires, svarba siekiant darnaus vystymosi ir skurdo mažinimo pasaulyje. 2014 m. rugsėjo mėn. vykusios JT Generalinės Asamblėjos metu vyko bendrieji debatai vystymosi tema “Nauja vystymosi darbotvarkė po 2015 m.: užsibrėžtų tikslų siekis ir įgyvendinimas”, kuriuose kalbą pasakė Lietuvos prezidentė D. Grybauskaitė.

2014 m. sausio 30 d. Lietuva formaliai prisijungė prie **Globalios partnerystės efektyviam vystomajam bendradarbiavimui**. Šioje pasaulinėje iniciatyvoje dalyvauja daugiau kaip 160 šalių ir 54 tarptautinės organizacijos. Partnerystę organizuoja Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija ir Jungtinių Tautų vystymosi programa. Globalios partnerystės tikslas – sutelkti jėgas ir stiprinti valstybių donorių ir šalių paramos gavėjų vystomojo bendradarbiavimo koordinavimą, siekiant panaikinti skurdą. Pirmasis aukšto lygio Globalios partnerystės efektyviam vystomajam bendradarbiavimui forumas vyko 2014 m. balandžio mėn. 15-16 d. Meksikoje. Jame dalyvavęs užsienio reikalų viceministras R.Kriščiūnas akcentavo ekspertinės paramos besivystančioms valstybėms svarbą bei pažymėjo, kad daugiau dėmesio reiktų skirti geram valdymui, įstatymo viršenybei, efektyvių institucijų kūrimui ir žmogaus teisėms.

2014 m. įvyko trys **ES Užsienio reikalų tarybos** (viena iš jų neformali), skirtos vystomojo bendradarbiavimo klausimams aptarti. 2014 m. gegužės 19 d. įvykusios Tarybos metu Lietuvai aktualiausias klausimas buvo asociacijos susitarimų su Ukraina, Gruzija ir Moldova įgyvendinimas, efektyvus ir koordinuotas ES vystomojo bendradarbiavimo ir kitų instrumentų panaudojimas regione, kad būtų tinkamai pasirengta taikyti šiuos susitarimus. 2014 m. liepos 14 – 15 d. neformalios Užsienio reikalų tarybos metu buvo svarstomi Vystymosi darbotvarkės po 2015 metų klausimai, privataus sektoriaus vaidmuo vystomajame bendradarbiavime bei migracijos ir mobilumo klausimai. 2014 m. gruodžio 12 d. URT darbotvarkė apėmė Vystymosi darbotvarkės po 2015 m., migracijos ir vystymosi, Ebolos krizės ir kitus klausimus.

2014 metais aktyviai dalyvauta ir ekspertiniu lygmeniu: **ES Tarybos CODEV, ACP, COHAFDA darbo grupėse** bei **EK organizuotuose ekspertų susitikimuose** vystomojo bendradarbiavimo klausimais. Pažymėtina šių ES teisės aktų, priimtų 2014 metais, svarba siekiant ES vystomojo bendradarbiavimo politikos veiksmingumo didinimo:

EK parengti komunikatai

- Didesnis privačiojo sektoriaus vaidmuo siekiant integracinio ir tvaraus augimo besivystančiose šalyse;
- Deramas gyvenimas visiems. Nuo vizijos prie kolektyvinių veiksmų (Vystymosi darbotvarkė po 2015 m.);

ES Tarybos išvados

- Pokyčius skatinanti laikotarpio po 2015 m. darbotvarkė;
- Didesnis privačiojo sektoriaus vaidmuo vystomojo bendradarbiavimo srityje. Į veiksmus orientuota perspektyva;
- Dėl visos žmogaus teisės apimančio teisėmis grindžiamo požiūrio į vystomąjį bendradarbiavimą;
- Dėl pasirengimo trečiajai tarptautinei mažų salų besivystančių valstybių konferencijai (2014 m. rugsėjo 1–4 d., Apija, Samoa);
- Dėl migracijos ES vystomojo bendradarbiavimo srityje;
- Dėl ES vystymosi ir bendradarbiavimo rezultatų sistemos;
- Dėl 2014 m. metinės Europos Sąjungos vystymosi bei išorės pagalbos politikos ir jos įgyvendinimo 2013 m. ataskaitos;
- Dėl Europos Sąjungos pagrindinių tikslų ir prioritetų 2-oje Jungtinių Tautų konferencijoje žemyninių besivystančių šalių klausimais (2014 m. lapkričio 3–5 d. Viena, Austrija);
- Dėl ES bendrosios pozicijos, skirtos 2014 m. balandžio 15–16 d. Meksike įvyksiančiam veiksmingo vystomojo bendradarbiavimo visuotinės partnerystės pirmajam aukšto lygio susitikimui;
- Dėl 2013 m. ataskaitos dėl 2010–2015 m. ES veiksmų plano dėl lyčių lygybės ir moterų įgalinimo vystymosi srityje įgyvendinimo;

- Dėl mitybos srities veikslių plano.

Reglamentai

- Tarybos ir EP reglamentas „Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas, kuriuo nustatoma vystomojo bendradarbiavimo finansinė priemonė“;
- Tarybos reglamentas, kuriuo dėl pereinamojo laikotarpio tarp 10-ojo Europos plėtros fondo ir 11-ojo Europos plėtros fondo taikymo, iki įsigalios vidaus susitarimas dėl 11-ojo Europos plėtros fondo, iš dalies keičiamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 215/2008 dėl 10-ajam Europos plėtros fondui taikomo finansinio reglamento,
- Tarybos reglamentas, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 617/2007 dėl pereinamojo laikotarpio nuo 10-ojo EPF pereinant prie 11-ojo EPF taikymo, iki įsigalios vidaus susitarimas dėl 11-ojo EPF.

2014 m. Lietuva tęsė dalyvavimą stebėtojo teisėmis **Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos** (EBPO) Paramos vystymuisi komiteto pakomitečių bei darbo grupių posėdžiuose: Finansinės vystymosi statistikos, Valdymo, Paramos efektyvumo, Lyčių lygybės ir metiniame EBPO vystomojo bendradarbiavimo forume. Lietuva buvo pakviesta ir dalyvavo Airijos vystomojo bendradarbiavimo veiklos peržiūroje.

2014 m. gruodžio 12 d. ES pasirašė ES ir jos valstybių narių **ekonominės partnerystės susitarimą** su Vakarų Afrikos valstybėmis, Vakarų Afrikos valstybių ekonomine bendrija ir Vakarų Afrikos ekonomine ir pinigų sąjunga. Susitarimas turėtų paskatinti ekonominę ir prekybinę Europos Sąjungos partnerystę ir prisidėti prie laipsniškos Vakarų Afrikos regiono integracijos į pasaulio ekonomiką. Pažymėtinas ES - Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno šalių ministrų susitikimas, vykęs 2014 m. liepos mėn. Nairobyje, kuriame aptartos tolimesnio bendradarbiavimo veiklos gairės.

Renginiai, finansuoti iš vystomojo bendradarbiavimo ir paramos demokratijai programos lėšų

2014 m. rugsėjo 17 d. URM įvyko **informacinis renginys „Vadovų pusryčiai“**, kuriame buvo aptartos Lietuvos galimybės ir potencialas dalyvauti tarptautinėse vystomojo bendradarbiavimo programose ir projektuose. Susitikimas vyko pagal URM ir Centrinės projektų valdymo agentūros įgyvendinamą projektą „Institucinių gebėjimų dalyvauti ES ir tarptautiniuose vystomojo bendradarbiavimo projektuose stiprinimas dalinantis Lietuvos gerąja patirtimi“ ir buvo skirtas valstybės institucijų atstovams, atsakingiems už vystomojo bendradarbiavimo politikos formavimą ir įgyvendinimą. Diskusijos buvo pratęstos spalio 22 d. LR Seime vykusiame renginyje „Vadovų pusryčiai Seime“.

2014 m. spalio 8-10 dienomis Vilniuje įvyko **tarptautinė konferencija „Moterys vystomajame bendradarbiavime: iššūkiai po 2015-ųjų“**, kurią Užsienio reikalų ministerija organizavo kartu su Rytų Europos studijų centru. Renginyje dalyvavo 150 dalyvių iš 34 valstybių. Renginiu dar kartą patvirtintas nuoseklus Lietuvos dėmesys prioritetinei moterų teisių ir lygių galimybių problematikai. Pabrėžta, kad moterų teisių ir lyčių lygybės tema yra ilgalaikis Lietuvos užsienio politikos (įsk. vystomąjį bendradarbiavimą) prioritetas ir yra nuosekliai įgyvendinamas tęstiniuose vystomojo bendradarbiavimo projektuose. Konferencija organizuota bendradarbiaujant su vietiniais ir tarptautiniais partneriais, kurie prisidėjo tiek konferencijos turinio, tiek ko-finansavimo prasme. Tai Demokratijų bendrijos moterų ir demokratijos darbo grupė, Tarptautinio respublikonų instituto moterų demokratijos tinklas, Šiaurės ministrų tarybos biuras Lietuvoje, Švedijos tarptautinis liberalų centras, organizacija *ZONTA International*, Jungtinių Tautų organizacijos padalinys *UN WOMEN*, Lietuvos nevyriausybinė organizacija Lygių galimybių plėtros centras bei Vilniaus universiteto lyčių studijų centras.

2014 m. spalio 13 d. Užsienio reikalų ministerija kartu su partneriais - Vokietijos tarptautinio bendradarbiavimo asociacija, stambiausiomis Lietuvos verslo asociacijomis ir VĮ „Versli Lietuva“ surengė **seminarą „Privataus sektoriaus dalyvavimas vystomojo bendradarbiavimo veikloje“**. Šiuo renginiu buvo siekiama paskatinti Lietuvos verslininkus dalyvauti vystomojo bendradarbiavimo veikloje teikiant paramą besivystančioms šalims, o valstybės institucijų atstovus – padėti verslui įsitraukti į šią veiklą.

2014 m. gruodžio 9 d. Užsienio reikalų ministerijoje įvyko **renginys „2015-ieji- Europos metai vystymuisi. Lietuvos vystomojo bendradarbiavimo patirtis“**, kurio tikslas - pristatyti Lietuvos visuomenei vystomojo bendradarbiavimo patirtį ir pasiekimus ir pradėti Europos metų vystymuisi veiklą ir renginių ciklą. Renginyje dalyvavo Europos Sąjungos komisaras Vytenis Andriukaitis, savo patirtimi socialiniuose, kultūriniuose ir kituose projektuose pasidalijo žinomi visuomenės veikėjai, žiniasklaidos, muzikos pasaulio, nevyriausybių ir jaunimo organizacijų atstovai. Renginyje prisimintos Lietuvos vystomojo bendradarbiavimo ištakos, kalbėta apie vystomojo bendradarbiavimo turinį ir esmę, analizuota, ką Lietuva gali duoti valstybėms partnerėms ir jų visuomenei, diskutuota, kaip geriau informuoti visuomenę ir jaunimą apie vystomąjį bendradarbiavimą, savanorystę, pagalbą kitam, pasidalyta patirtimi ir idėjomis. Šiam renginiui buvo parengtas Lietuvos vystomojo bendradarbiavimo dešimtmetį apibendrinantis informacinis stendas, kuris 2015 m. pristatomas įvairiuose Lietuvos regionuose.

Parengė:

URM Vystomojo bendradarbiavimo departamentas